

V PONDĚLÍ NÁM PRASKLA OSIČKA

ZDENĚK FABIÁN

V PONDĚLÍ NÁM PRASKLA OSIČKA

Zdeněk Fabián

ÚVODEM

Milá e-čtenářko, milý e-čtenáři,

v této e-knížce najdeš povídání o nečekaném zrození písničkáře, několik příhod ze života a spoustu písniček, které jsou také ze života, a to v době předrevoluční i nedávné. Písničky z té první doby se většinou nedaly zpívat na pódiu, takže byly odsouzeny k návštěvám hospod a táborových ohňů, ty z doby nedávné a dnešní by se samozřejmě daly zpívat, leč nejsou pódia. Předěl mezi oběma dobami tvoří nevšední pohádka o princezně Hyjacintě, vyprávěná jazykem Rudého práva z let tzv. přestavby.

BLAŽENKA NA HRNCI

Kytaru, spacák a pyžamo (tj. tepláky). Na svůj první folkový festival jsem vyrazil se smíšenými pocity. Má zatímní dvě vystoupení před publikem nic moc.

Při tom prvním jsem zahajoval, jako premiant čtvrté obecné, školní besídku básní „Zpěv míru“. Měla ji původně recitovat Kadeřábková, ale pak se to nějak, no, syn učitele dostal přednost. Po úvodní předscéně soudruha ředitele se otevřela opona a na pódiu tělocvičny narvané žáky, rodiči a čestnými hosty stál On. Uklonil se a spustil:

„Vítězslav Nezval: Zpěv míru. Zpívám zpěv míru.“

„Zpívám zpěv míru...“

„Zpívám zpěv mííru...“

Zkusil ještě několikrát, jestli to naskočí, jak říká pan Krampol, leč nenaskočilo. Nakonec zatáhli oponu a soudružka učitelka češtiny, která, ó hrůza, taky nevěděla jak je to dál, vystartovala hledat zálohu Kadeřábkovou. Ta byla nalezena v hledišti a zavedena za oponu. Pravila Jich je pár a nás jsou stamiliony, tím to naskočilo a po opětovném rozhrnutí opony malý recitátor, v obličejí celý rudý, což ovšem k té básni sedlo jak ulité, oddrmolil text, tentokrát už bezchybně.

Ještě týden po tom fiasku jsem se do školy plížil a netroufl si ani jít odpoledne kopat fodbal.

Uplynulo třicet let. Při svém druhém veřejném vystoupení na Žofíně v soutěži Mladého světa jsem měl kliku: očekávaný výpadek v písničce Dobrodružný život muže v domácnosti se dostavil uprostřed výčtu manželkou uložených povinností. Přestal jsem hrát, přiznal, že si nemůžu vzpomenout, ale patrně to vypadalo, že to k písni patří, potlesk na otevřené scéně a během potlesku to kupodivu naskočilo.

DOBRODRUŽNÝ ŽIVOT MUŽE V DOMÁCNOSTI

Vyhoď smetí
nakrm děti
Sunar v třetím fochu
umej vanu
najdi pannu
hraj si s nima trochu
kup si párky
vem kočárky
lokněte si smogu
zalej fíky
i šnytlíky
vykartáčuj dogu
Nebuď líný
vyper plíny

vyžehli pár kusů
čti pohádky
u vohrádky
dej jim pac a pusu
Přijdou hosti
vyvař kosti
oprosti se zlosti
Žiješ dobrodružný život
muže v domácnosti

Mé sny přečpané miminy
utne tygří řvaní
vyměním posrané plíny
a jdu vařit papání
Svou steeplechase s batolátky
zvládám už s rutinou
utírám jim pilně zadky
poučen maminou

Karkulka a skřítek Šmudlík
tvoří mou kulturu
v kapse mám rezervní dudlík
a jódovou tinkturu
když vyšetřím volnou chvíli
utřu prach na seslích
Josef Maria ti si žili

Ježíšek byl v jeslích
Proč není doma u dětí
ta co je rodívá
Zřejmě nemáte ponětí
jak to dneska chodívá
Žena vydělává více
což mi každěj uvěří
Já projektuju dálnice
ona vlasy kadeří

V den D stál na třetím nástupišti osobní vlak 3013 (rychlík zamítnut, protože pro jízdu rychlíkem nutno přikoupit příplatek v ceně plných 16 Kčs). Z posledního vagónu se nesly tóny blues. Uprostřed vagónu stála basa a kolem ní zarostlí chlapci s kytarami a pivními lahvemi u nohou. Vrstevníci. Fajn.

Kytary zmlkly. „Ahóóój, taky do Smiřic?“

„Jasně, na hrnec.“

Vousáči se zatvářili nechápavě. Kdoví co to sem vlezlo za exota.

„Tak se u nás posad' a vybal dřevo. Máme jen braník. My sme Popletové.“

Někdo mi podal lahev. „Tady máš topivo.“

A přede mnou se otevřely nové obzory.

Jak praví klasici, život je jen náhoda. Náhody ve větším množství se skládají ve výslednici, která je takřka zákonitá. V tomto případě to ale bylo naopak: řada zcela zákonitých kroků vedla k těžko uvěřitelné

náhodě, že jedu na folkový festival Smiřický Hrnec zpívat svou vlastní píseň, ačkoli do svých čtyřiceti jsem neměl za sebou jediný literární pokus kromě zamilovaných dopisů a seznamů pro nákup v Pramenu, a na kytaru uměl čtyři akordy a další tři ošvindlovat.

Nebyla náhoda, že jsem na tréningu potkal Martina, ten měl docházku do tělocvičny stoprocentní. Nebyla náhoda, že jsme pak šli do hospody. Nebyla náhoda, že mi tam Martin řekl: „Pojed' s náma na seminář katedry v Jizerkách,“ protože kytarista jeho počítačové katedry hrál své vlastní písně a počítačový lid si žádal i suché šlitrovky. Nebyla náhoda, že jsem kývl, protože dodatek zněl: „Vem si běžky, sjezdovky a kytaru. Seminář je večer v hospodě.“ Nebyla náhoda, že mi po týdnu kytarových dýchánek, které po přednášce vždy následovaly, můj nový idol věnoval svůj zpěvník. Nebyla náhoda, že jsem v něm našel píseň, která jakoby popisovala přímo poměry v našem ústavu (popisovala poměry v libovolném ústavu, který měl počítač) a nebyla náhoda, že píseň měla na ústavním dýchánku úspěch, byla vtipná.

No a konečně, nebyla náhoda, ba bylo zcela zákonité, že když jsem nenašel ve zpěvníku jinou, na poměry v ústavu aplikovatelnou píseň, že mi svitlo, že je to na mně. Ale o čem, když vlastně o ničem nic nevím? Jak se tak dívám z okna, napadlo mě: O něčem vím. O životě na sídlišti! Písnička si řekla o melodii písně Když náš táta hrál.

LETNÍ VEČER NA SÍDLIŠTI

Sedím si na balkóně v devátém poschodí
tak vysoko šutr do vokna nikdo nehodí
stříhnu si tvrdou spartu mám známou v trafice
a dívám se do ticha ulice

Pětka podprsenka jedničku má kámošku
děda marně hledá vnuka nebo samošku
na chodníku cyklistický rej omladiny
stromy maj druhý narozeniny

Támhle jde slečna Monika Denně se zdravíme
Dva roky bydlí vedle nic vo sobě nevíme
Nám mezi posteleva nechali panel stát
Když má návštěvu nemůžu spát

Ta s těma třema taškama je asi má žena
vleče mi čtyři piva budou málo chlazená
Dnes nese i kus flaxy bůhví kde to schrástila
a čím za to chudák platila

Jó, je to hodná holka a vařit dovede
chci ji slyšet až zjistí že výtah nejede
až uvidí že máme zase vyplavenej byt
No holka hubni pod heslem Bud' fit

Pan Pokorný za jízdy péroval haranta
teď tapetou si polepuje střechu trabanta
vedle něj si Skočdopole stříká dutiny
u tý svý rezatý košatiny

Na protějším baráku (je dvacet nula pět)
se modré oči obrazovek začly rozsvěcet
Skončila chvílka poezie. Teď přijde menu:
Třicátý díl Osvobození

Tu partaj v sedmým štoku, tu znám dokonale
včera ji škrtil cvičně dneska měla namále
A šestka vlevo dole si svlíká košili...
Omluvte mě prosím na chvíli

Nad vchody do baráků prapory plandají
a babky co kromě pejska nikoho nemají
se pod nima dohadují čeho je výročí
Pejscí se přitom pěkně vymočí

Televizory zhasly A končí diskuse
Občanský výbor bloku K se vrací ze schůze
Přijali usnesení jako už častokrát
že si děti nemaj na trávníku hrát

Kdo má ženu z domu pryč se ještě nevrací
babky co hrabou v popelnících vyšly za prací
štamgasti z Boleslavky se na rohu vyzvrací
a doznívá vrzání matrací

Piva mám dávno v sobě tak půjdu taky spát
a věřte či ne já mám život na sídlišti rád
Je tu kolektiv stmelený stejnými svízeli
Jsmo totiž všichni v stejný prdeli

Nebyla samozřejmě ani náhoda, že po úspěchu první písně se rozběhla výroba dalších. Zprvu mě ani nenapadlo, že bych je mohl hrát i jinde než v hospodě či u táboráku, takže vznikaly bez autocenzury. Zcela pochopitelně už postrádaly známky milostného třeštění. Ačkoliv nebyly, alespoň v tom prvním období, nějak primárně skládány jako něco proti režimu a pokoušely se pouze zachytit s trochou nadsázky realitu, asi zcela zákonitě vypadaly jako protestsongy. Že se mezi texty vyskytly po čase i „neškodné“, které každá komise mohla schválit, bylo jistě taky zákonité.

Jeden z takových textů jsem poslal do soutěže „Smiřický hrnec“, o které jsem se dočetl v Mladém světě, text byl vybrán, schválen a byl jsem pozván soutěžit.

PÍSEŇ O AGRONOMCE BLAŽENCE A ZAPOMENUTÉM VLEČŇÁKU

Já a agronomka roztomilá
šli jsme kukuřici kolaudovat
nejednou nás bouřka překvapila
kam se ale honem kam se schovat

Povídám jí Bla bla bla bla Blaženko
To byl ale ble ble ble ble blesk
přikrejem se pla pla pla pla pláštěnkou
kapky kapou ple ple ple ple plesk
Támhle vidím mla mla mla mla mlátíčku
vedle nákej vle vle vle vle vlečňák
nebudeme v bla bla bla bla blátíčku
ač to není mle mle mle mle mléčňák

Já a agronomka roztomilá
pod vlečňákem jsme si pověděli
jak se nám ta chyba vyplatila
že jsme ho tam loni zapomněli

Já a agronomka roztomilá
chodíme teď s dětma na procházky
tam co stojí vlečňák vedle sila
jak trvalý pomník naší lásky

Do vlaku na Kolín se vracíme někde za Kolínem, kdy se rodící se písničkář cítí trochu nespůj. Sekci kytarové mnoho nepomohl, v sekci picí obstál se ctí, čímž se ale na špatnou stranu vychýlil odhad Popletů co do množství braníků na cestu.

Znáte to z černobílých filmů: vlak zastaví a kolem něj běhá muž s podnosem plným papírových kelímků s velkými čepicemi a volá „Pivo, pivo“. Přesně to se v té chvíli stalo. Vystoupil jsem, podal muži s podnosem padesátikorunu a obdržel čtyři napěněné kelímky. Muž držel v jedné ruce elegantně ták a druhou cinkal mincemi v kapse. K vrácení požadovaných drobných se jaksi neměl. Cinkal, cinkal, a vlak se náhle bez upozornění dal do pohybu.

A tak jsem zůstal na peróně, prsty zabořené v pění, a svým novým kamarádům, kteří mě po celou dobu kelímkové etudy povzbuzovali z oken různými obličejí a teď mizeli i s mou kytarou, peněženkou, jízděnkou a svačinou, jsem nemohl ani zamávat.

Proč já vůl mám tak přehnaně vyvinutý smysl pro kolektiv. Když někdo řekne Pánové, dáme ještě jedno a pudem, nevstanu a neřeknu Ahoj, to znám, budou nás muset vyhodit a ujede mi poslední tramvaj. Smysl pro kolektiv mi velí říct „Tak jo, ale jen jedno.“ Ale

Nebudu se rozčilovat
i kdybych měl důvody
Hlavní je se vyvarovat
koronární příhody

Další úvahy přerušil rychlík, který kolem projížděl stejným směrem jako odjezdí vlak, brzdil a brzdil a náhle zastavil. Něčí obětavé pařáty mě do něj vtáhly i s kelímky.

Když osobní vlak s opuštěnou kytarou dorazil do Chocně, našli Popletové kouzelníka stojícího v pozoru uprostřed nástupiště s kelímky v rukou. Zcela konsternováni si od něj vzali drahocennou tekutinu, která už pivo připomínala pouze barvou, a vypili ji až do dna.

Popletům se podařilo přenést basu z nádraží na druhý konec města, a ohlásili pořadatelům festivalu:

„Sme Popletové a přijeli sme na tu soutěž.“

„No to ste ale popletli. Skupiny soutěží ve Svojsčicích.“

Po menší debatě se pořadatelé začali usmívat: „Tam už byste to nestihli. Zahrajete mimo soutěž a budete nám dělat porotu.“

No vida. Kouzelník se zeptal poroty:

„Vážení páni porotcové, kolikátá myslíte, že bude Blaženka?“

„No, když koupí flašku Bechera, tak první.“

Kdo, seňore, v lásce váhá, nakonec prodělává. Má tehdejší šetrnost a smysl pro fér plej bohužel zvítězily a tu flašku jsem pako nekoupil.

Agronomka Blaženka tedy tehdy nezmítěla, ale stříbrný hrníček z plasteliny taky nebyl k zahození.

AHOJ SPARTAKIÁDO

Už tedy jako písničkář jsem se rozhodl udělat (napsat, složit či jak to říct) spartakiádu. Přistoupil sem ke své práci zodpovědně. Každého spartakiádního dne jsem zakoupil všechny relevantní noviny, to jest Rudé právo, Práci, Čs sport a Mladou frontu, kde bylo lze nalézt zajímavosti z dění i zákulisí te slavné události. Z mnoha výstřížků pár charakteristických:

Kampak se nám ztratil Honzíček?

Při příležitosti Československé spartakiády se uskutečnily na několika místech pietní akty

Dorostenky s bambulemi byly až nelidsky přesné

Mohu odpovědně říct, že Pražané oteřeli svou náruč dokořán

Ten večer se rozešli hodně pozdě, ale všechno bylo jasné

Nikdy nezapomenu, jak četaři Kludskému v nejobtížnějším cviku sestavy praskla guma u trenek. Už jenom ten kontrast opáleného trupu a mléčných prodloužených zad

Při jedné ze zkoušek seděl na tribuně Jaroslav Volráb s bílou holí v ruce. Nevidím, ale jak mi manželka vypráví, dovedu si všechno představit

...ženy se švihadly, které se Letnou vedly za ruce se sovětskými vojáky. A dorostenci, vlnící se na strahovském poli jako pšeničný lán plný chrp...

Jsmo takový spartakiádní mozek, usmívá se doc. Žižka, předseda režijní komise hromadných...

Ovšem, jednoho odpoledne jsem se byl nadýchat spartakiádní atmosféry přímo na strahovském stadionu. Vstupenky byly za hubičku, spartakiáda měla toho u nás nejbohatšího sponzora.

The image shows a musical score for the song 'Spartakiáda už je tu'. It consists of two staves of music in G major (one sharp) and 4/4 time. The first staff is the chorus, labeled 'Refrén:', and contains three measures of music with the lyrics 'Spartaki - á - da', 'spartaki - á - da', and 'spartaki - á - da'. The second staff is the verse, labeled 'Verze', and contains two measures of music with the lyrics 'už je tu.' and 'Po - čiš - to - va - čů ar - má - da'. Chord symbols 'Ami' and 'D7' are written above the first staff, and 'G.' and 'G' are written above the second staff.

Spartakiáda spartakiáda
Spartakiáda už je tu

Počišťovačů armáda
dělá Praze make-up
Slet pardon spartakiáda
vypukne už co by dup
Ze všech koutů rodné hroudy
zvláštní vlaky startují
Kde vzali všechny ty trouby
kerý do nich ládují

Tisíce barevných fanglí
přes noc ze zdi vyrašily
kopce banánů a mandlí
zázračně se objevily
bílé trsy esenbáků
v křížovatky zasazeny
úspěšné žně funebráků
spolehlivě zaručeny

Jak kobylinky na burákách
zaplavily ulice
štíhlí studenti v teplákách
i macaté dělnice
zaplnili prázdná místa
v regálech i pod pulty
každý z nich je optimista:
Vy stě s ktorej fakulty?

Soustružnice z Bardějova
a tu ruku dejte pryč
Himl to je moje noha
Zabudol som někde tyč
Otevřte okna proboha
Nacpi se tam Fanoušku
Kde je Mária doboha
přijde pozdě na zkoušku